

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

اثربخشی رویکرد مشارکتی بر خود پنداره تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم

ابتدایی در درس علوم

رضا عزیزی^۱، سید علی موسوی^۲، احمد آینه دار^۳، سمیه حسن پور^۴، دوست صدقی^۵

۱- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان واحد شهید مطهری شیراز

۲- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان واحد شهید مطهری شیراز

۳- کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان واحد شهید مطهری شیراز

۴- کارشناسی ارشد علوم تربیتی گرایش مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد فیروزباد

۵- کارشناسی الهیات دانشگاه فرهنگیان پردیس علامه طباطبایی اردبیل

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی اثربخشی استفاده از رویکرد مشارکتی بر و خود پنداره تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی در درس علوم است. روش پژوهش از نوع نیمه آزمایشی با طرح‌های پیش آزمون- پس آزمون با گروه کنترل است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان دختر ناحیه دو شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می باشد. روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر، روش تصادفی خوشه‌ای بود بدین صورت که از بین مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شیراز دو مدرسه به طور تصادفی انتخاب شد. سپس از بین کلاس‌های این دو مدرسه منتخب، دو کلاس به طور تصادفی انتخاب شدند. یک کلاس به عنوان گروه آزمایش و یک کلاس به عنوان گروه کنترل در نظر گرفته شد. گروه آزمایش آموزش مطالب درس علوم را به صورت رویکرد مشارکتی دریافت نمودند در حالی که گروه کنترل مباحث علوم را به شیوه سنتی دریافت کردند. در پژوهش حاضر جهت جمع‌آوری اطلاعات در مرحله پیش آزمون و پس آزمون از ابزار پرسشنامه خودپنداره تحصیلی یی سین چن (۲۰۰۴) استفاده شده است. گروه آزمایش رویکرد مشارکتی به مدت ۸ جلسه هفته‌ای یک جلسه مطالب درس علوم را یک گروه به شیوه رویکرد مشارکتی دریافت نمودند در حالی که گروه کنترل روش آموزش سنتی را دریافت نمود. پس از اتمام جلسات آزمایشی، از هر کلاس پس آزمون خود پنداره تحصیلی گرفته شد و نتایج پژوهش حاضر از طریق دو روش آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام گرفت. در بخش آمار توصیفی از میانگین، انحراف معیار، کمترین داده و بیشترین داده و در بخش آمار استنباطی از روش تحلیل کوواریانس چند متغیره استفاده شد. برای تحلیل داده‌های به دست آمده نیز از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ استفاده گردید. و نتایج نشان داد که استفاده از رویکرد مشارکتی بر خود پنداره تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی در درس علوم تاثیر مثبت دارد.

کلید واژه: رویکرد مشارکتی، خود پنداره تحصیلی، دانش آموزان، چهارم ابتدایی، درس علوم

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

یکی از عوامل مهم و اثرگذار در عملکرد تحصیلی دانش آموزان عوامل روانشناختی آنان است و از جمله ویژگی های روانشناختی مهمی که عملکرد تحصیلی آنها را تحت تأثیر قرار می دهد، خودپنداره تحصیلی است. خودپنداره تحصیلی به ادراک یا تصور دانش آموز از شایستگی خود در رابطه با یادگیری آموزشی اشاره می کند که بر پیشرفت تحصیلی اثر میگذارد و همزمان به وسیله آن متأثر می شود (مارش و کراون^۱، ۲۰۰۵). خودپنداره تحصیلی بیانگر دانش و ادراکات فردی درباره ی نقاط قوت و ضعف خودمان در یک حوزه تحصیلی معین و عقاید فردی درباره توانایی هایمان در انجام موفقیت آمیز تکالیف تحصیلی است (تال^۲، ۲۰۰۷). به طوری که هانگ^۳ (۲۰۱۴) در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که خودپنداره مثبت بالا با عملکرد تحصیلی بالا در دانش آموزان مرتبط است و خودپنداره پایین باعث کاهش عملکرد تحصیلی میشود. همچنین دانش آموزانی که در انجام کارها، خود را، اثربخش تر، مطمئن تر و توانمندتر میدانند، در مقایسه با سایرین از خودپنداره تحصیلی بالایی برخوردار خواهند بود و بالطبع چنین خودپندارههایی منجر به رشد و پیشرفت تحصیلی آتی فرد و علاقه و انگیزش بیشتر در وی می شود (مارش و اومار^۴، ۲۰۰۸). در این میان روش های تدریس مشارکتی می توانند در ارتباط خود پنداره تحصیلی نقش بسزایی داشته باشند، روش تدریس مشارکتی توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است، همچنین پژوهش ها موثر بودن روش های تدریس کلاس مشارکتی را نشان دادند، و معتقد بودند که آموزش به روش کلاس مشارکتی بر درگیری تحصیلی و انگیزش به یادگیری در دانش آموزان تاثیر معناداری دارد (ظهری، ۱۳۹۸). در ارتباط با روش تدریس مشارکتی هم گیلیس^۵ (۲۰۱۶) نشان داد هنگامی که معلم از روش مشارکتی استفاده می کند، دانش آموزان به نوبه خود راهکارهای توسعه تفکر و یادگیری را فرا می گیرند. با توجه به مطالب مطرح شده هدف پژوهش بررسی بین تأثیرگذاری روش تدریس مشارکتی بر خودپنداره ی تحصیلی دانش آموزان است. یادگیری مشارکتی با ایجاد شرایط مناسب برای آموختن استراتژی های یادگیری، به انتقال یادگیری از طریق گروه به فرد، واکنش متقابل میان فراگیران با سطوح توانایی علمی ناهمگن در کلاس کمک می کند. این الگو برای موفقیت تحصیلی دانش آموزان الگویی مناسب و شناخته شده است (فلاح، ۱۳۸۸). شیخی فینی، زارعی و سعادت زاده (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند که روش تدریس مشارکتی با تأکید بر الگوی جرأت آموزی در بیان، به پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان منجر شده و تفاوت میان میانگین های نمرات پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر معنادار شده است. امروزه با پیشرفت فناوری و تغییر نیازهای آموزشی یادگیرندگان، روش های سنتی یاددهی - یادگیری به دلیل عدم تحقق اهداف آموزشی، به تدریج باید جای خود را به روش های نوین یاددهی - یادگیری مبتنی بر نیازهای فردی و اجتماعی دانش آموزان بدهند. این امر، در نظام های آموزش مجازی که پایه و اساس آن بر فناوری و رویکردها و مکاتب جدید یادگیری بنا شده، اهمیت و نمود بیشتری پیدا میکند (خطیب زنجانی، ۱۳۹۷). بنابراین، لزوم بازنگری در روش های آموزش و

^۱ Marsh & Craven

^۲ Tella

^۳ Huang

^۴ Marsh & O'Mara

^۵ Gillies

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

یادگیری و به کارگیری روش های فعال بیشتر از هر زمانی ضرورت دارد. بسیاری از متخصصان و مسئولان حوزه آموزش نیز بهره گیری از روش مناسب آموزشی را مهم تر از دانش آن درس می دانند. بسیاری از پژوهش ها نیز نشان می دهد که استراتژی های یادگیری فعال بیشتر از استراتژی های منفعل، متمرکز بر محتوا، سنتی و مبتنی بر سخنرانی، عملکرد دانش آموزان را افزایش می دهد (نایت و وود^۱، ۲۰۰۵؛ روئیز- پریمو^۲، ۲۰۱۱؛ فریمن^۳، ۲۰۱۴؛ در استایرز، ونزندت و هایدن^۴، ۲۰۱۸). با توجه به مطالب فوق و همچنین کمبود پیشنهادهای تجربی داخلی و خارجی مشخص گردید که تا کنون علی رغم علاقه محققین پیشین در حوزه روش تدریس مشارکتی، و خود پنداره مثبت پژوهش های محدودی صورت گرفته است.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی و طرح آن به صورت پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل بود.

جامعه، نمونه، و روش نمونه گیری

در پژوهش حاضر جامعه آماری عبارت است از کلیه دانش آموزان دختر ناحیه دو شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ می باشد. روش نمونه گیری پژوهش حاضر، روش تصادفی خوشه ای بود بدین صورت که از بین مدارس ابتدایی ناحیه ۲ شیراز دو مدرسه به طور تصادفی انتخاب شد. سپس از بین کلاس های این دو مدرسه منتخب، دو کلاس به طور تصادفی انتخاب شدند. یک کلاس به عنوان گروه آزمایش و یک کلاس به عنوان گروه کنترل در نظر گرفته شد. گروه آزمایش آموزش مطالب درس علوم را به صورت رویکرد یادگیری مشارکتی دریافت نمودند در حالی که گروه کنترل مباحث علوم را به شیوه سنتی دریافت کردند. لازم به ذکر است که به جهت رعایت اصول اخلاقی، پیش از شروع آموزش از شرکت کنندگان در پژوهش به صورت کتبی رضایت نامه دریافت شد.

ابزارها

پرسشنامه خودپنداره تحصیلی: پرسشنامه خودپنداره تحصیلی برای اولین بار، به وسیله یی سین چن در سال ۲۰۰۴ پس از اجرای آن بر روی ۱۶۱۲ دانش آموز تایوانی دوره دبستان ساخته شد. تمرکز این پرسشنامه بر سنجش خودپنداره دانش آموزان دوره ابتدایی و راهنمایی است. این ابزار دارای ۱۵ گویه است و تصویر ذهنی فرد از خودش را می سنجد و بر این اساس، خودپنداره را در سه سطح عمومی، آموزشگاهی و غیر آموزشگاهی مورد سنجش قرار می دهد. این ابزار هم نمره کلی و هم نمره خرده مقیاس ها را به صورت جداگانه محاسبه می کند. گویه ها در یک طیف پنج درجه ای لیکرت از کاملاً موافقم (۵) موافق (۴)، نظری ندارم (۳)، مخالفم (۲) و کاملاً مخالفم (۱) پاسخ داده می شوند. حداقل نمره آزمودنی در این پرسشنامه ۱۵ و حداکثر نمره ۶۰ می باشد. مرعشیان و همکاران (۲۰۱۲) پایایی این ابزار را بر روی دانش آموزان با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ به دست آورده اند. در این مطالعه نیز پایایی محاسبه شد.

^۱ Knight & Wood

^۲ Ruiz-Primo

^۳ Freeman

^۴ Styers, Van Zandt & Hayden

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

روش اجرا

در ابتدا با هماهنگی اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ شیراز تعداد کلاس های چهارم این ناحیه مشخص شد سپس از میان مدارس این ناحیه ۲ مدرسه جهت انجام پژوهش به صورت تصادفی انتخاب شدند و از هر مدرسه یک کلاس چهارم به صورت تصادفی انتخاب شدند. از بین کلاس های منتخبه یک کلاس به عنوان گروه کنترل، یک کلاس نیز به عنوان گروه یادگیری مشارکتی تعیین شد. با مجوزی که از طرف اداره آموزش و پرورش ناحیه ۲ گرفته شده بود از دانش آموزان دو کلاس پیش آزمون پرسشنامه خود پنداره تحصیلی گرفته شد سپس گروه آزمایش (رویکرد یادگیری مشارکتی) به مدت ۸ جلسه هفته ای یک جلسه مطالب درس علوم را یک گروه به شیوه رویکرد مشارکتی دریافت نمودند در حالی که گروه کنترل روش آموزش سنتی را دریافت نمود. پس از اتمام جلسات آزمایشی، از هر دو کلاس پس آزمون، پرسشنامه خود پنداره تحصیلی گرفته شد و نتایج مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

یافته ها

برای بررسی اثربخشی استفاده از رویکرد یادگیری مشارکتی بر خود پنداره تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی در درس علوم، ابتدا شاخص های توصیفی متغیرها در پیش آزمون و پس آزمون، شامل میانگین و انحراف استاندارد به تفکیک گروه ها در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱: توصیف نمرات آزمودنی ها در پیش آزمون و پس آزمون گروه های مورد مطالعه در متغیر خود پنداره تحصیلی

متغیر	گروه	مرحله	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
خودپنداره	مشارکتی	پیش آزمون	۱۰۰/۵۰	۱۵/۸۸	۷۳	۱۴۰
		پس آزمون	۱۰۷/۷۶	۱۴/۷۵	۸۳	۱۴۵
	کنترل	پیش آزمون	۱۰۲/۲۴	۱۵/۲۳	۷۹	۱۴۰
		پس آزمون	۱۰۲/۹۲	۱۵/۱۵	۸۰	۱۴۰

با توجه به جدول ۱ میانگین گروه (رویکرد یادگیری مشارکتی) در پس آزمون متغیر خودپنداره تحصیلی بیشتر از میانگین گروه کنترل می باشد. نرمال بودن توزیع داده ها یکی از مهمترین پیش فرض های تمامی آزمون های پارامتریک از قبیل تحلیل کوواریانس است. برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها در پیش آزمون و پس آزمون از آزمون کالموگروف - اسمیرنف استفاده شد. لازم به ذکر است که معنی دار نبودن نتایج این آزمون نشانگر نرمال بودن توزیع متغیرهاست. در جدول ۲، نتایج آزمون کالموگروف - اسمیرنف برای نرمال بودن توزیع داده ها گزارش شده اند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

جدول ۱: نتایج آزمون کالموگروف - اسمیرنف برای نرمال بودن توزیع داده ها

متغیر	وضعیت	گروه	آماره Z کالموگروف-اسمیرنف	سطح معنی داری
خودپنداره تحصیل	پیش آزمون	مشارکتی	۱/۰۷	۰/۱۹
		کنترل	۰/۷۵	۰/۶۱
	پس آزمون	مشارکتی	۰/۸۷	۰/۴۳
		کنترل	۰/۵۴	۰/۹۳

یافته های جدول ۲ نشان می دهند که آماره Z آزمون کالموگروف - اسمیرنف گروه های آزمایش و کنترل در متغیر پژوهش معنی دار نمی باشد. لذا توزیع متغیرها در دو گروه نرمال است. جهت بررسی فرضیه پژوهش، مبنی بر اثربخشی رویکرد یادگیری مشارکتی بر خودپنداره تحصیلی دانش آموزان در درس علوم، از تحلیل کوواریانس تک متغیره استفاده شد. قبل از ارائه نتایج تحلیل کوواریانس ابتدا مفروضه های این روش آماری مورد بررسی قرار گرفت. یکی از مفروضه های اصلی تحلیل کوواریانس بررسی همگنی واریانس خطاست. برای بررسی این پیش فرض از آزمون لون استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۳ ارائه شده است:

جدول ۳: نتایج همگنی واریانس متغیر خودپنداره تحصیلی در گروه های رویکرد یادگیری مشارکتی و کنترل

متغیر	F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معنی داری
خودپنداره تحصیلی	۱/۳۵	۱	۴۹	۰/۵۲

بر اساس مندرجات جدول ۳، واریانس متغیر خودپنداره تحصیلی در گروه های رویکرد یادگیری مشارکتی و کنترل همگن است؛ زیرا مقدار شاخص F این متغیر معنی دار نیست ($p > 0.05$). بنابراین، پیش فرض همگنی واریانس ها برای متغیر خودپنداره تحصیلی محقق شده است.

دومین پیش فرض مورد بررسی جهت انجام تحلیل کوواریانس، پیش فرض همگنی اثرات تعاملی پیش آزمون و متغیر مستقل می باشد. برای بررسی این پیش فرض از برون داد اثرات تعاملی در تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج این اثر در جدول ۴، ارائه شده است:

جدول ۴: نتایج اثرات تعاملی پیش آزمون و متغیر مستقل

منابع تغییر	مجموع	میانگین	DF	F	سطح معنی داری
گروه * پیش آزمون خودپنداره تحصیلی	۱/۰۸	۰/۵۴	۲	۰/۲۵	۰/۸۹

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مندرجات جدول ۴ نشان می‌دهد که پیش‌فرض همگنی اثر تعاملی در گروه‌های مورد مطالعه (گروه رویکرد یادگیری مشارکتی و کنترل) در متغیر خودپنداره تحصیلی، محقق شده است، چرا که مقدار F تعاملی در سطح $0.05 < P$ معنی‌دار نیست. سومین پیش‌فرض مورد بررسی جهت انجام تحلیل کوواریانس، پیش‌فرض همگنی شیب‌های رگرسیون می‌باشد. برای بررسی این پیش‌فرض از برون داد نمودارهای شیب خط رگرسیون متغیرهای وابسته در گروه‌های مورد مطالعه، استفاده شد که نتایج در نمودار نشان داد که پیش‌فرض همگنی شیب خطوط رگرسیون متغیر خودپنداره تحصیلی در گروه‌های یادگیری مشارکتی و کنترل محقق شده است، زیرا جهت شیب‌ها افزایشی هستند.

جدول ۵: نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیره خودپنداره تحصیلی در دو گروه رویکرد یادگیری مشارکتی و کنترل

منابع تغییر	مجموع مجذورات	Df	میانگین مجذورات	F	Sig	اتا
گروه	۵۳۴/۵۹	۱	۵۳۴/۵۹	۵۹/۴۵	۰/۰۰۱	۰/۵۵
خطا	۴۳۱/۵۸	۴۸	۸/۹۹			
کل	۵۷۷۷۳۷	۵۱				

مندرجات جدول ۵ نشان می‌دهد که بعد از کنترل اثر پیش‌آزمون، بین دو گروه یادگیری مشارکتی و کنترل در متغیر خودپنداره تحصیلی تفاوت معنی‌دار وجود دارد؛ زیرا F محاسبه شده گروه ($F(1, 48) = 59.45, p = 0.001$) معنی‌دار است، بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر اثربخشی رویکرد یادگیری مشارکتی بر خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان در درس علوم تایید می‌گردد. بر اساس ضریب اتای به دست آمده میزان تاثیر ۰/۵۵ درصد است یعنی ۰/۵۵ درصد تفاوت در نمرات پس از آزمون متغیر خودپنداره تحصیلی مربوط به تاثیر رویکرد یادگیری مشارکتی می‌باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نتیجه گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که استفاده از رویکرد یادگیری مشارکتی بر خودپنداره تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی در درس علوم موثر بوده است. گرچه تاکنون پژوهشی دقیقاً با هدفی مشابه مطالعه حاضر انجام نشده است اما پیشینه پژوهش‌ها نشان‌دهنده اثرات مثبت استفاده از رویکرد یادگیری مشارکتی بر خودپنداره تحصیلی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی در درس علوم است. نتایج برخی از مطالعات انجام شده در این زمینه این یافته را تایید می‌کند. به عنوان مثال، شیخی فینی، زارعی و سعادت زاده (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان تأثیر روش تأثیر روش تدریس مشارکتی با تأکید بر جرأت آموزی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس دین و زندگی، با هدف بررسی آیا روش تأثیر روش تدریس مشارکتی با تأکید بر جرأت آموزی در بیان باعث افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر در درس دین و زندگی پایه اول دبیرستان می‌شود، نتایج نشان داد که روش تدریس مشارکتی با تأکید بر الگوی جرأت آموزی در بیان، به پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان منجر شده و تفاوت میان میانگین‌های نمرات پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر معنادار شده است.

حاجی حسینلو، خالق خواه، زاهدابلان و معینی خواه (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر یادگیری مشارکتی بر خودکارآمدی ریاضی و خودپنداره ریاضی دانش آموزان شهر اردبیل پرداختند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد یادگیری مشارکتی به روش تقسیم بندی دانش آموزان به گروه‌های پیشرفت بر خودکارآمدی ریاضی و خودپنداره ی ریاضی دانش آموزان تأثیر معنی داری دارد.

در تبیین یافته حاضر می‌توان اشاره کرد که رویکرد یادگیری مشارکتی حافظه دانش آموزان را بهبود می‌بخشد دانش آموزانی که در فرآیندهای یادگیری بصورت فعال شرکت می‌کنند، بیشتر به یادگیری علاقمند می‌شوند و توجه بیشتری به مدرسه نشان دهند. و کلاس برای آنها جایی است که دانش آموزان در آن باهم تعامل دارند و این موجب افزایش انگیزش، مشارکت و توجه آنها به یادگیری می‌شود. همچنین میزان رضایت دانش آموزان را از تجارب یادگیری افزایش می‌دهد. دانش آموزان به طور طبیعی از فعالیت‌هایی که به توانایی‌های آنها ارزش قائل شود و آنها را در فرآیند یادگیری درگیر کند لذت می‌برند. گروه‌های مؤثر، فرآیندها و نتایج را از آن خود می‌دانند. هنگامیکه افراد همدیگر را برای رسیدن به اهداف مشترک تشویق می‌کنند برای افرادی که تاریخچه‌ای از شکست دارند، کمک کننده است. در نتیجه این شیوه یادگیری منجر به ایجاد خود پنداره تحصیلی مثبت در دانش آموزان می‌شود. خصوصاً دانش آموزان ابتدایی که وقتی علاقمند به آموزش و معلم و یادگیری می‌شوند هم اشتیاق تحصیلی در آنها بیشتر می‌شود و هم بخاطر خود پنداره مثبت تحصیلی شان موفقیت بیشتری کسب می‌کنند. علاوه برآن یادگیری مشارکتی تعاملات مثبت اجتماعی را افزایش می‌دهد، اجبار را در هر محیطی کاهش می‌دهد، ترس و شرمساری را از بین می‌برد و احترام دوستی و همراهی دانش آموزان را افزایش می‌دهد. هر پژوهشی با محدودیت‌هایی روبرو می‌باشد که از این محدودیت‌ها می‌توان اشاره کرد به پایه تحصیلی و عدم دسترسی به پرسشنامه ایرانی، و پیگیری نکردن نتایج درازمدت مداخله به علت دسترسی نداشتن به همه افراد نمونه در درازمدت اشاره کرد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

منابع

- ۱- حاجی حسینلو، خدیجه، خالق خواه، علی، زاهدبابلان، عادل، و معینی کیا، مهدی. (۱۳۹۶). تاثیر یادگیری مشارکتی با گروه های پیشرفت بر خودکارآمدی و خودپنداره ی ریاضی دانش آموزان. روان شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)، ۱۳(۴۳) ۱۱۷-۱۳۷. SID
- ۲- خطیب زنجانی، نازیلا (۱۳۹۷). اثربخشی کلاس ها بر یادگیری دانشجویان کارشناسی ارشد محیط زیست به شیوه کلاس درس وارونه و مقایسه آن با روش رایج آموزش مجازی در دانشگاه پیام نور. مجله آموزش محیط زیست و توسعه پایدار، ۷(۲)، ۲۱-۲۸.
- ۳- شیخی فینی، علی اکبر؛ زارعی، اقبال؛ سعادت زاده، سمیه. (۱۳۹۲). تأثیر روش تدریس مشارکتی با تأکید بر جرأت آموزی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس دین و زندگی. دو فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه شاهد. ۲۰(۳)، ۳۵۱-۳۶۰.
- ۴- Gillies, R.M. (۲۰۱۶). Cooperative learning: review of research and practice, Australian Journal of teacher education. Available online at: [http:// dx.doi.org/10.14221/](http://dx.doi.org/10.14221/)
- ۵- Huang, C. (۲۰۱۴). Self-concept and academic achievement: A meta-analysis of longitudinal relations, Journal of School Psychology, ۴۹(۵), ۵۰۵-۵۲۸.
- ۶- Marsh, H. W., & Craven, R. G. (۲۰۰۵). A reciprocal effects model of the causal ordering of self-concept and achievement: New support for the benefits of enhancing self-concept. In H. W. Marsh, R. G. Craven, & D. M. McInerney (Eds.), International advances in self research: New frontiers for self research (Vol. ۲, pp. ۱۷-۵۱). Greenwich, Connecticut: Information Age Publishing.
- ۷- Marsh, H. W., & O'Mara, A. (۲۰۰۸). Reciprocal effects between academic selfconcept, self-esteem, achievement, and attainment over seven adolescent years: Unidimensional and multidimensional perspectives of self-concept. Personality and Social Psychology Bulletin, ۳۴, ۵۴۲-۵۵۲.
- ۸- Tella, A. (۲۰۰۷). The Impact of Motivation on Student's Academic Achievement and Learning Outcomes in Mathematics among Secondary School Students in Nigeria. Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education, ۳(۲), ۱۴۹-۱۵۶.